

APPLYING HO CHI MINH'S THOUGHT ON THE ROLE OF THE PEOPLE IN BUILDING SOCIALISM IN VIETNAM TODAY

Bui Xuan Dung

University of Economics Ho Chi Minh City

Email: dungbx@ueh.edu.vn

Received: 19/01/2024; Reviewed: 26/01/2024; Revised: 29/01/2024; Accepted: 04/3/2024; Released: 31/3/2024

DOI: <https://doi.org/10.54163/necd/271>

The people are the subjects to whom President Ho Chi Minh's entire life and revolutionary career have devoted so that our people can live in independence, freedom, prosperity and happiness. The people are the masters of the nation's destiny, so they must be the ones who perform their duties and enjoy their rights in socialism. Therefore, the goal of building socialism is to build a society in which the people are the masters and the people must implement their right to master society.

Keywords: *Ho Chi Minh's thought; The people; The role of the people; Socialism; Vietnam.*

1. Đặt vấn đề

Trong quá trình đổi mới đất nước, Đảng, Nhà nước ta càng cần bổ sung, hoàn thiện về sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Sự nghiệp đổi mới đã đưa Việt Nam phát triển cả về quy mô, trình độ nền kinh tế, đời sống nhân dân được cải thiện rõ rệt về cả vật chất và tinh thần. Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay. Thực hiện theo tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của nhân dân trong xây dựng chính quyền, xây dựng Nhà nước của dân, do dân, vì dân là những nhiệm vụ quan trọng trong xây dựng xã hội chủ nghĩa. Đảng, Nhà nước ta tiếp tục khẳng định “dân là gốc”, “dân là chủ” trong định hướng xây dựng xã hội chủ nghĩa của Việt Nam hiện nay. Trong Văn kiện Đại hội XIII, Đảng xác định đây là mục tiêu, động lực đồng thời thể hiện rõ mối quan hệ biện chứng giữa sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa với nhân dân. Nhân dân được đặt ở vị trí trung tâm, đóng vai trò chủ thể, là bước phát triển mới cả về tư duy lý luận và chỉ đạo thực tiễn; được thể hiện đậm nét trong chiến lược phát triển xã hội chủ nghĩa của dân tộc trong thời kỳ toàn cầu hóa và cách mạng công nghệ 4.0. Vậy nên, tư tưởng Hồ Chí Minh vẫn còn nguyên giá trị về vai trò của nhân dân trong xây dựng xã hội chủ nghĩa của Việt Nam hiện nay và đây cũng là nguyên tắc chỉ đạo cho mọi hoạt động của Đảng và Nhà nước.

2. Tổng quan nghiên cứu

Liên quan đến nội dung nghiên cứu này đã có nhiều tác giả nghiên cứu, trong đó tiêu biểu là một số công trình nghiên cứu như: *Về những cốt lõi trong tư tưởng Hồ Chí Minh* (Tuồng, 2005), công trình nghiên cứu đã phân tích và làm rõ những nội

dung tư tưởng của Hồ Chí Minh về dân tộc, về quan hệ dân tộc - giai cấp và cách mạng giải phóng dân tộc; về chủ nghĩa xã hội và con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội; về đại đoàn kết dân tộc; về sự kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại; về Đảng Cộng sản và xây dựng Nhà nước của dân, do dân, vì dân mà còn ở tư tưởng đạo đức và văn hoá Hồ Chí Minh. *Hồ Chí Minh tâm và tài của một nhà yêu nước* (Trang, 2010) đã phản ánh được những giá trị cao quý trong tư tưởng và con người, đạo đức Hồ Chí Minh. Đó là những công hiến của Người trong công cuộc giải phóng dân tộc, giải phóng con người; tư tưởng của Người về vai trò của nhân dân được tiếp cận dưới góc độ vấn đề bình đẳng dân tộc và nam nữ bình quyền; ý nghĩa và tầm quan trọng của tư tưởng Hồ Chí Minh đối với công cuộc đổi mới, phát triển đất nước và hội nhập quốc tế của Việt Nam, đạo đức mẫu mực của Hồ Chí Minh để lại sâu đậm trong lòng nhân dân và bạn bè quốc tế...

Các công trình nghiên cứu về các bộ phận, các yếu tố cấu thành nội dung tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh được nghiên cứu trong nhiều công trình như: *Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về dựa vào dân để xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh trong thời kỳ mới* (Hùng, 2021), tác giả trình bày việc quán triệt, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phát huy vai trò của nhân dân trong công tác tham gia xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh góp phần to lớn vào công cuộc đổi mới toàn diện, đồng bộ, xây dựng và phát triển đất nước giàu mạnh, hùng cường, thịnh vượng. *Phát huy vai trò của nhân dân và dựa vào nhân dân để xây dựng Đảng* (Thông, 2022), nghiên cứu đã nêu lên những yêu cầu cần đặt ra trong việc quán triệt nghiêm túc và triển khai đầy đủ nội dung

phát huy vai trò của nhân dân và dựa vào nhân dân để xây dựng Đảng.

Có thể nói, các công trình nghiên cứu trên là tài liệu quý để tác giả kế thừa, góp phần bổ sung thêm, làm rõ hơn nội dung nghiên cứu của tác giả.

3. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết được thực hiện dựa trên cơ sở thế giới quan, phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm của Đảng ta về vai trò của nhân dân trong sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa của Việt Nam hiện nay.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Vai trò của nhân dân trong sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

Trên thế giới, các quốc gia, dân tộc đều tự tìm cho mình một con đường đi phù hợp với những đặc điểm lịch sử cụ thể của mình. Việt Nam xây dựng chủ nghĩa xã hội là một quá trình vận động, chuyển hóa liên tục, không ngừng phát triển từ thấp đến cao, từ chưa hoàn thiện đến hoàn thiện hơn. Theo quan điểm của chủ nghĩa duy vật lịch sử, C. Mác đã cho rằng: “Tôi coi sự phát triển của những hình thái kinh tế - xã hội là một quá trình lịch sử - tự nhiên” (C.Mác và Ph. Ăng-ghe-n, 1993). Theo sự phát triển tuần tự hay bỏ qua một hình thái kinh tế - xã hội đã lỗi thời lạc hậu, xây dựng hình thái kinh tế - xã hội tiến bộ hơn là hợp quy luật phát triển của xã hội loài người. Chính vì thế, trong việc kế thừa chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh là một trong những yếu tố quyết định đến sự thành công của việc xây dựng xã hội chủ nghĩa. Để xây dựng xã hội chủ nghĩa thành công thì vai trò của nhân dân mang ý nghĩa quyết định. Trong hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh, một vấn đề rất cốt lõi là Hồ Chí Minh xác định rõ vai trò của nhân dân trong sự nghiệp cách mạng Việt Nam.

Ngày nay, chủ nghĩa tư bản hiện đại bước sang giai đoạn mới là chủ nghĩa tư bản tài chính gắn liền với toàn cầu hóa, có nhiều thành tựu trong giải phóng, phát triển lực lượng sản xuất, phát triển khoa học và công nghệ, nên đã đạt được năng suất lao động cao. Song, chủ nghĩa tư bản vẫn không thể khắc phục được những mâu thuẫn cơ bản vốn có của nó; các cuộc khủng hoảng kinh tế - xã hội, các tệ nạn xã hội, nhất là khi đại dịch COVID-19 diễn ra lại càng làm bộc lộ rõ bản chất chế độ chính trị - xã hội của các nước này không vì sức khỏe, hạnh phúc của đại đa số nhân dân lao động. Các phong trào đấu tranh phản kháng xã hội đã bùng nổ mạnh mẽ, với những nội dung và hình thức mới ở nhiều nước tư bản phát triển trong thời gian qua, càng làm

bộc lộ rõ sự thật về những mâu thuẫn mang tính bản chất không thể hóa giải của chế độ tư bản chủ nghĩa.

Trong khi đó, tư tưởng của Hồ Chí Minh chỉ rõ để phát triển xã hội thì vai trò quyết định thuộc về nhân dân, vì nhân dân là chủ thể của lịch sử. Nhân dân trong tư tưởng, tình cảm Hồ Chí Minh không chung chung, trừu tượng mà rất cụ thể. Đó là tất cả quần chúng nhân dân lao động bao gồm: người nông dân, người công nhân, nhà trí thức, các chiến sĩ bộ đội, công an, các cháu thanh niên, phụ nữ, thiếu nhi, học sinh, sinh viên, các bậc phụ lão, đồng bào các dân tộc, tôn giáo, kiều bào ta ở nước ngoài,... Qua đó cho thấy, khái niệm nhân dân ở đây, không chỉ là nhân dân lao động với hai giai cấp cơ bản trong xã hội là công nhân và nông dân, mà là mọi người dân Việt Nam “không phân biệt nòi giống, già trẻ, gái trai, tôn giáo, thành phần, giàu nghèo,...”. Như vậy, nhân dân ở đây bao gồm mọi tầng lớp người trong cùng một xã hội, một truyền thống lịch sử, một nền văn hóa. Cho nên, nhân dân là người làm chủ của lịch sử, làm chủ của xã hội.

4.2. Nhân dân là chủ, nhân dân làm chủ trong sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

Trong tư tưởng tình cảm và hành động, Hồ Chí Minh luôn thể hiện nhất quán quan điểm cách mạng là sự nghiệp của nhân dân. Nhân dân chính là các tầng lớp quần chúng nhân dân Việt Nam đã tham gia vào cuộc cách mạng giành lại độc lập cho dân tộc Việt Nam. Bởi theo Người, nhân dân luôn sáng suốt, trí tuệ, và nhận biết mọi điều trong đời sống kinh tế - xã hội. Bởi nhân dân là tất cả mọi người trong xã hội nên nhân dân phải là những người hiểu biết tất cả; nhân dân là nguồn sức mạnh vô tận ở mọi nơi, mọi lúc. Chính vì thế, Người cho rằng nhân dân trong nước và nhân dân các dân tộc trên thế giới là những người làm chủ vận mệnh của dân tộc, của thời đại. Và không có sức mạnh nào sánh bằng sức mạnh của nhân dân. Tư tưởng Hồ Chí Minh về sức mạnh của nhân dân được hình thành trên cơ sở tổng kết những kinh nghiệm của phong trào cách mạng Việt Nam và phong trào cách mạng ở nhiều nước trên thế giới, nhất là phong trào giải phóng dân tộc ở các nước thuộc địa. Những thành công hay thất bại của các phong trào ấy đều được Người nghiên cứu rút ra những bài học cần thiết cho việc hình thành tư tưởng về sức mạnh của nhân dân.

Hồ Chí Minh chỉ rõ, Đảng lãnh đạo nhân dân làm cách mạng, nhưng cách mạng là sự nghiệp của quần chúng nhân dân đông đảo. Chính vì vậy cho nên, công tác dân vận của Đảng phải tìm mọi cách giải thích cho từng người dân hiểu rõ, việc mình làm là vì lợi ích của chính họ, nên họ phải hăng hái làm cho kỳ được. Người cũng chỉ rõ làm bất cứ việc

gì cũng phải bàn với dân, hỏi ý kiến và kinh nghiệm của dân, cùng với dân đặt kế hoạch cho thiết thực với hoàn cảnh địa phương, rồi động viên và tổ chức toàn dân thi hành. Đảng phải lãnh đạo để nhân dân đứng lên đấu tranh tự giải phóng và xây dựng xã hội mới do mình làm chủ. Sự nghiệp ấy chỉ có thể được thực hiện bằng sức mạnh của nhân dân. Nhân dân mới chính là người sáng tạo ra lịch sử, là chủ thể của lịch sử, là người làm nên lịch sử. Hồ Chí Minh nhấn mạnh, cá nhân dù có tài giỏi mấy cũng không thay thế được nhân dân.

4.3. Phát huy quyền làm chủ của nhân dân trong sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam

Việc phát huy vai trò làm chủ của nhân dân được Hồ Chí Minh nhấn mạnh bằng việc xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân để phát huy sức mạnh của nhân dân. Theo Người, “Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết; Thành công, thành công, đại thành công”. Bởi vì, đoàn kết là chiến lược, nó bảo đảm cho mọi thành công của cách mạng nước ta. Đoàn kết phải là mục tiêu và nhiệm vụ hàng đầu của cách mạng nước ta. Đoàn kết là đoàn kết trong Đảng, đoàn kết toàn dân, đoàn kết các giai cấp, các dân tộc, các tôn giáo và đoàn kết quốc tế. Đoàn kết phải thực sự tạo thành sức mạnh vật chất và tinh thần. Đoàn kết phải thông qua các tổ chức chặt chẽ để tập hợp các tầng lớp nhân dân như Mặt trận, các đoàn thể nhân dân, các tổ chức chính trị - xã hội. Đoàn kết phải trên cơ sở lợi ích chung của Đảng và của dân tộc. Đoàn kết phải thực hiện dân chủ, công khai, công bằng. Theo Hồ Chí Minh, chúng ta “Không sợ thiếu, chỉ sợ không công bằng; Không sợ nghèo, chỉ sợ lòng dân không yên,...”, nhất là đối với Đảng. Cho nên Người yêu cầu mọi người phải tôn trọng, xây dựng và giữ gìn sự đoàn kết như giữ gìn con người của mắt mình, như giữ gìn một báu vật, nguồn tạo nên mọi sức mạnh của Đảng. Đồng thời phải thực hiện dân chủ, phát huy quyền làm chủ của nhân dân, xây dựng Nhà nước thực sự của dân, do dân, vì dân.

5. Thảo luận

5.1. Nhân dân là mục đích của sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay

Xây dựng xã hội chủ nghĩa là xây dựng xã hội với các giá trị tiến bộ, nhân văn, nhân đạo, vì con người và hạnh phúc của con người. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định xây dựng xã hội chủ nghĩa là sự nghiệp cực kỳ vẻ vang, nhưng cũng nhiều khó khăn, gian khổ và lâu dài. Vì thế cần có sự đoàn kết, phấn đấu kiên trì, bền bỉ với một quyết tâm cao độ của nhân dân mới có thể đưa sự nghiệp xây dựng Chủ nghĩa xã hội của nước ta đến thắng lợi hoàn toàn. Kế thừa tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng, Nhà nước ta trong sự nghiệp xây dựng xã hội

chủ nghĩa vẫn đặt nhân dân ở vị trí trung tâm, làm vai trò chủ thể của mọi chiến lược phát triển đất nước. Đảng lãnh đạo nhân dân và nhân dân là chủ thể trong sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa của dân tộc cho nên phải xác định đây là sự nghiệp của nhân dân, đáp ứng nguyện vọng của nhân dân, vì lợi ích của nhân dân, do nhân dân tiến hành, dưới sự lãnh đạo của Đảng. Xây dựng chủ nghĩa xã hội đòi hỏi phải là ý chí, nguyện vọng, quyết tâm và tinh thần của nhân dân; thực tiễn sự nghiệp cách mạng thắng lợi trên các lĩnh vực thời gian qua là minh chứng hùng hồn chứng minh quyền làm chủ của nhân dân và sự nghiệp xây dựng Việt Nam vững mạnh là vì nhân dân. Song cần nhận thấy, trước bối cảnh mới của nền kinh tế thế giới, là cơ sở quan trọng để nâng cao trình độ mọi mặt của các tầng lớp nhân dân, để nhân dân nâng cao năng lực làm chủ. Đây cũng chính là cơ sở thực tiễn để Đảng xác định vị trí trung tâm, vai trò chủ thể của nhân dân trong mọi chiến lược phát triển của đất nước trong thời kỳ mới. Phát triển toàn diện các mặt của đời sống xã hội phải luôn luôn quán triệt quan điểm “dân là gốc”, phát huy vai trò làm chủ, tinh thần trách nhiệm, sức sáng tạo và mọi nguồn lực của nhân dân theo tinh thần “đem tài dân, sức dân, của dân làm lợi cho dân”. Chúng ta cần sự phát triển về kinh tế đi đôi với tiến bộ và công bằng xã hội, chứ không phải gia tăng khoảng cách giàu nghèo và bất bình đẳng xã hội. Chúng ta cần một xã hội nhân ái, đoàn kết, tương trợ lẫn nhau hướng tới các giá trị tiến bộ, nhân văn, chứ không phải cạnh tranh bất công, “cá lớn nuốt cá bé” vì lợi ích vị kỷ của một số ít cá nhân và phe nhóm,... “Chúng ta cần một hệ thống chính trị mà quyền lực thực sự thuộc về nhân dân, do nhân dân và phục vụ lợi ích nhân dân chứ không phải chỉ cho một thiểu số giàu có” (Trọng, 2022). Vậy, xây dựng xã hội chủ nghĩa là xây dựng một xã hội mà trong đó, sự phát triển thực sự là vì con người chứ không phải vì lợi nhuận mà bóc lột và chà đạp lên phẩm giá con người.

5.2. Xây dựng xã hội chủ nghĩa gắn liền với mục tiêu phát triển toàn diện con người Việt Nam hiện nay

Phát triển xã hội theo hướng nhân văn, lấy con người làm trung tâm, xem phát triển con người - cả cá nhân và cộng đồng - vừa là mục tiêu cao nhất vừa là động lực to lớn nhất của tiến trình đổi mới ở nước ta. Phát triển xã hội đòi hỏi phải đáp ứng ngay một tốt hơn những nhu cầu cơ bản trong đời sống vật chất và đời sống tinh thần của con người. Trước hết, đó là những nhu cầu về ăn, mặc, ở, đi lại, phòng chữa bệnh, xây dựng gia đình, nuôi dạy con cái... bảo đảm cho con người có thể sống như những sinh thể cấu thành xã hội. Những nhu cầu nêu trên không

thể tự thỏa mãn mà phải thông qua lao động sản xuất của chính con người để tạo ra của cải vật chất. Tăng gia sản xuất, phát triển kinh tế, do đó có vai trò cực kỳ quan trọng đối với sự phát triển xã hội. Song, suy đến cùng, sản xuất kinh tế chỉ là phương tiện chứ không phải là cứu cánh, là mục đích tự thân của phát triển xã hội.

6. Kết luận

Quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về vai trò của nhân dân gắn liền với xây dựng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam là gắn liền phát triển kinh tế - xã hội với phát triển con người, phát huy quyền làm chủ của người dân Việt Nam, tức là xây dựng một

xã hội mà “dân làm chủ”, “mọi quyền hành, mọi lực lượng đều ở nơi dân”; phát triển kinh tế để bảo đảm cho mọi người dân đều được hưởng thụ các giá trị phúc lợi xã hội, xóa đói giảm nghèo: “Dân giàu nước mạnh”, từng bước xóa bỏ bất công, xóa bỏ bóc lột... trên cơ sở phát triển sản xuất, dân dần “biến nước ta từ một nước nông nghiệp lạc hậu thành một nước có công nghiệp hiện đại”, nông nghiệp hiện đại, khoa học tiên tiến; gắn phát triển kinh tế với chính sách xã hội, với công bằng xã hội, “các dân tộc miền núi tiến kịp các dân tộc miền xuôi”... cũng chính là những nội dung lớn và vẫn là mục tiêu cần đạt mà Việt Nam đang hướng tới trong chiến lược phát triển bền vững hiện nay.

Tài liệu tham khảo

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật.

Hùng, N. V. (2021). Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về dựa vào dân để xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh trong thời kỳ mới. *Tạp chí Tuyên giáo*, số 5/2021.

Nhà xuất bản Chính trị quốc gia. (1993). *C. Mác và Ph. Ăng-ghen: Toàn tập - Tập 23*. Hà Nội.

Thông, N. V. (2022). Phát huy vai trò của nhân dân và dựa vào nhân dân để xây dựng Đảng. *Tạp chí Cộng sản*, số 2/2022.

Trang, N. Đ. (2010). *Hồ Chí Minh - Tâm và Tài của một nhà yêu nước*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia.

Trọng, N. P. (2022). *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật.

Tường, N. M. (2005). Về những cốt lõi trong tư tưởng Hồ Chí Minh. *Tạp chí Triết học*, số 5(168).

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VAI TRÒ CỦA NHÂN DÂN TRONG VIỆC XÂY DỰNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA CỦA VIỆT NAM HIỆN NAY*

Bùi Xuân Dũng

Trường Đại học Kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh

Email: dungbx@ueh.edu.vn

Nhận bài: 19/01/2024; Phản biện: 26/01/2024; Tác giả sửa: 29/01/2024; Duyệt đăng: 04/3/2024; Phát hành: 31/3/2024

DOI: <https://doi.org/10.54163/ncdt/271>

Nhân dân là đối tượng mà cả cuộc đời, sự nghiệp cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã công hiến để nhân dân ta được sống trong độc lập, tự do, ấm no và hạnh phúc. Nhân dân là những người làm chủ vận mệnh của quốc gia dân tộc vì thế nhân dân phải là đối tượng thực hiện nghĩa vụ và hưởng thụ quyền lợi trong xã hội chủ nghĩa. Vì vậy, mục tiêu xây dựng xã hội chủ nghĩa là xây dựng xã hội mà nhân dân làm chủ và nhân dân phải thực hiện quyền làm chủ xã hội của mình.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh; Nhân dân; Vai trò của nhân dân; Xã hội chủ nghĩa; Việt Nam.

*Bài báo này là sản phẩm của Đề tài nghiên cứu khoa học công nghệ cấp trường, mã số CS-2023-16 được tài trợ bởi Đại học Kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh.